

PAPER DETAILS

TITLE: Allah`in Birliği ve Hz. Peygamber (s.a.v.)`e Tâbi Olma Konusunda Kelâm Ilmine Ulasmanın Basamakları

AUTHORS: Süleyman KOYUNCU

PAGES: 179-197

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/111711>

سلم الوصول الى علم الاصول في توحيد الله والتباعد الرسول (ص)

ALLAH'IN BİRLİĞİ VE HZ.PEYGAMBER (S.A.V.)'E TÂBİ OLMA KONUSUNDA KELÂM İLMİNE ULAŞMANIN BASAMAKLARI

Şeyh Allâme Hafız b. Ahmet b. Ali el-Hakemî
Çev.: Süleyman KOYUNCU*

ÖNSÖZ

Eş Şeyh el Allâme Hafız b. Ahmet b. Ali el Hakemî, Ramazan'ın 24. Gecesi Hicrî 1342, Mîladî 1924 tarihinde Madaya şehrine bağlı Selam kasabasında dünyaya gelmiştir. Mekke ulamasından birisi olan Hakemî o mîntıkada en çok bilinen meşhur bir âlimdir

Babası çiftçilik ve davarlılıkla meşguldü. Bu konuda babasına yardım ederdi. İffet, haya, ahlak ve güzel davranışlar bakımından son derece güzel yetiştirilmiş olan Hafız, akranları arasında zekası ile de temayüz etmiştir. Ailesi ile birlikte Semta şehrine bağlı Cadı' kasabasına göçerler. Babası Hafız ve büyük abisi Muhammed'i Kur'an kursuna kayıt yaptırır. Kısa zamanda Kur'an'ı tecvitle okur, ardından da kısa zamanda hıfzını tamamlar. Çok sevdiği hattatlığa merak sarar ve en iyi şekilde hattatlığı öğrenir. Daha sonra mükemmel bir Mushaf yazar. Cadı'da onu okutacak âlim olmadığından baba evinde fıkıh, feraiz, hadis, tefsir ve kelam ilimleriyle ilgili bazı kitapları okumuştur.

Hafız, 1358 yılının başlarında ilmini daha da ilerletmek üzere Necd'e gider. Orada büyük âlim Abdullah b. Muhammed ibn Hamd el Kar'avî'nin medresesine

katılır. Aslında Kar'avî annesi tarafından Hafız'ın dedesidir. Kar'avî Hicrî 1315 tarihinde Anize'de dünyaya gelir, 1389 tarihinde de Riyad'da vefat eder.

Gerekli dersleri hocası el Kar'avî'den alır. Her okuduğu kitabı ezberlemeye gayret eder ve bunu başarır. Kendisi henüz on dokuz yaşında bir genç olmasına rağmen hocası el Kar'avî'nden "Allah'ın Birliği ile ilgili" bir kitap yazmasını ister. Ayrıca bu kitabın, öğrencilerin kolay ezberlemeleri bakımından "manzum" olmasını talep eder. "Süllemü'l Vusul İlâ İlmi'l Usul Fi Tevhîdillâhi ve't tibâir-Rasûl (s.a.v.)" adlı manzum kitabını Hicrî 1362 yılında bitirir. Bu kitabı yazmayı hocasını kıramadığı için kabul etmiş, fakat korku ve büyük bir tedirginlikle başladığı mazumeyi bitirdikten sonra, hem hocasından, hem muasır ulamadan takdir görmüştür. Bu manzume kitabın ilk baskısı, Mekke şehrinde Kral Suud b. Abdülaziz'in maddi katkılarıyla Hicrî 1373 senesinde yapılmıştır. Daha sonra bu manzumeye yazdığı kalın iki ciltlik muhteşem şerhi "Mearicü'l Kabul" da, Kahire'de Selefîyye matbaasında Hicrî 1377 senesinde basılmıştır. Bu şerhi yazmayı da Hicrî 1366 senesinde bitirmiştir.

Daha sonra hocası el Kar'avî tarafından Hicrî 1363 tarihinde Samta medresesine müdür olarak atanır. Hicrî 1373 tarihinde Suudî Arabistan Eğitim Bakanlığı tarafından Gazen'de açılan bir liseye müdür tayin edilir. Daha sonra Hicrî 1374 tarihinde Samta'da Sosyal Bilimler Enstitüsüne müdür atanır. Bütün bu zaman dilimlerinde ilmî hizmetlerden uzak kalmamıştır.

El-Hakemî Samta'daki İlim Enstitüsünde müdürlük görevine devam ederken Hicrî 1377 senesinde hacca gider. Ne yazık ki hac menasiklerini yaptıktan sonra hastalanır ve Mekke'de otuz beş (35) yaşında iken vefat eder ve orada defnedilir.

El Hakemî, tevhit, mustalahu'l hadis, fıkıh, fıkıh usulü, feraiz, tarih, siyer, en nesâih, el vasaya ve el âdâbü'l ilmiye gibi, bütün ilim dallarında eser yazmıştır. Bu eserlerden nesir ve manzum suretinde yazılanlar vardır. Bu meşhur manzumesini de aruz sisteminde "hezec, recez ve remel" gibi üç bahirden ikincisi olan "recez" ile yazmıştır. (Bu önsöz, oğlu Ahmed b. Hafız el Hakemî yazmıştır.)

Halil b. Ahmed'in aruz sisteminde muctelibe" denilen üçüncü dairedaki üç bahirden (hezec, recez, remel) ikincisi olup genel sıralamada yedinci bahirden Tef'ileleri yedi harflidir (sübaiyye). İllet ve zihaf müstef'ilün (—^—) tef'ilesinin altı defa tekrarlanmasıyla meydana gelir. Cevherî'nin sıralamasına göre ise recez, "müfredat" denilen ve bir tek tef'ilenin belli sayılarda tekrarıyla oluşan bahirler arasında yer alır.

Recez, kelime manası itibariyle develerin sağrısında beliren ve kalkarken ayaklarının titremesine sebep olan bir hastalık türüdür. (Türkiye Diyanet Vakfı, İslam Ansiklopedisi, c.34, s.509, İstanbul, 2007.)

* Yrd.Doç.Dr., Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Öğretim Üyesi.

"Allah'ın Birliği ve Peygamber'e (S.A.V.) Tâbi Olma Konusunda Kelâm İlmine Ulaşmanın Basamakları"

1. Allah'tan yardım dileyerek (her işime) O'nun ismi ile başlarım;(dinî ve dünyevî bütün işlerimi) idare eden ve bana yardım eden Allah'tan razıyım.

2. Bize doğru yolu göstermesi ve hidayete erdirmesine ve bizi kendisi için (inanen kullar olarak) seçmesine karşılık hamd(övmeye ve övülme),âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur(övgüsüyle O'nu sena ediyorum).

3. (Devamlı yenilenen nimetlerine) hamd ediyor, O'nu bütün noksan sıfatlardan tenzih ediyor, verdiği nimetlere (ve" şükür nimeti ziyadeleştirir " şuurunu ilham edene) şükrediyorum; ve kötü amellerimden ötürü O'ndan affımı diliyorum.

4. (Güzel ameller işleyerek) rızasına ulaşma konusunda bana yardım etmesini Allah'tan istiyorum ve takdir ettiği belalar konusunda lutfu ile yardım etmesini diliyorum.

5-6. (Besmeleden, hamdeleden) sonra, bütün noksanlıklardan ve ayıplardan yüce olan Rahmandan başka ibadete müstehak hak mabud olmadığına samimiyetle ve şeksiz, şüphesiz şehadet ederim.

7-8.Ve bize(Allah katından) hidayet ve mucizelerleri getiren; bütün mahlukata nurla,hidayetle ve hak din ile Resul olarak gönderilen , yaratıkların en hayırlısı Hz. Muhammed' in(s.a.v.) O'nun Resulü olduğuna şehadet ediyorum.

9-10.Cenab-ı Hak, Peygamberimizi övmüş. Onu, daima ve sonsuza kadar şereflendirmiştir. Âl ve ashabı da Hz. Peygamber'i(s.a.v.) daima övmüştür. (Bu girişten) sonra, Peygamber 'in(s.a.v.) yolunu izlemek isteyen için bunlar, kelam (ve akaid) ilminin prensipleriyle ilgili (yazılmış) şiirlerdir.

11-12. Bu şiirleri yazmamı benden , dileğine boyun eğmek ve isteğini imtisal etmek zorunda olduğum birisi¹ istedi. Ben de, acziyetimi bilerek ve hata yaparım korku ve tedirginliğimle beraber, her şeye gücü yeten , ebedi ve baki olan Allah'a tevekkül ederek kabul ettim.

GİRİŞ

İnsana Ne İçin Yaratıldığını , Ona Allah'ın Farz Kıldığı İlk Şeyi, İnsanın Atası Hz. Adem'in Sırtında İken Ondan Aldığı Sözünü ve İnsanın Sonuç Olarak Kime ve Nereye Gittiğini İnsana Bildirmektedir.

13-14.(Ey insan), şüphesiz ki, Allah Celle ve Ala'nın, yaratıklarını göz ardı edip, başı boş bırakmayacağını bil. Bilakis, mahlukatı O'na ibadet etsinler ve ilahlığında da O'nu birlesinler diye yaratmıştır.

¹ Hakemî, Hâfız b. Ahmed, Meâricü'l Kabul Bi Şerhi Süllemi'l Vusul İlä İlmî'l Usul Fi't Tevhîdi, c. 1, s.17. Hocası Abdullah b. Muhammed el Kar'âvî

15-16.Allah, Hz. Adem'i yarattıktan (sonraki bir zaman diliminde), onun sırtından (kıyamete kadar gelecek bütün) zürriyetini zerreler halinde kendi sureti ile çıkardı. Ve onlardan, Allah'tan başka ibadete gerçekten müstehak hak bir mabud Rabb olmadığına dair söz aldı.

17-18. Bu birinci misakla (insanlara sorumluluklarını) hatırlatsınlar, onları uyarsınlar ve onları müjdelesinler diye, Allah, aldığı bu sözden sonra onlara Resullerini gönderdi. Ve hak din ile de kitabı indirdi.

19.Bu sebeble, insanların Allah'a karşı (bize Resuller ve kitaplar gönderseydin yanlış yapmazdık gibi) bir hüccetleri olmasın. Bilakis (bütün kulları üzerinde en belagatlı ve ikna edici) en yüksek deliller Allah Azze ve Celle'ye aittir.

20-21.Kim o, Resulleri yalanlamaksızın (ve muhalefet etmeksizin) tasdik ederse, Rabb'ine karşı verdiği sözü tutmuş olur. Böylece, o insan cehennem azabından kurtulur ve (sözünü tuttuğu için de) cennete girmeye mirasçı olur.

22-23. Kim de (Allah'ın gönderdiği) Resulleri ve kitapları yalanlar, onlardan yüz çevirmeye ve uzaklaşmaya devam ederse, bu yalanlayan insan (ilk mısak ile Resuller ve İlahi Kitaplarla tazelediği ikinci mısakından) her ikisini de bozar ve(bu durum o insanın) her iki dünyada da utanç duymasına ve değersizliğine sebep olur.

1.FASIL

Bu Bölüm Tevhidin İki Kısma Ayrılması ve Birinci Kısımın: Tevhidin (Allah'ın Varlığının Yegane Olduğunun Beyanı İle İlgilidir

24-25-26. Kulların(ın) üzerine ilk vacip olan şey, Rahman'ın yegâne, bir olduğunu bilmektir. Çünkü O, bu vecibede diğer bütün emirlerden daha büyüktür (ve öncedir). Ey anlayan kişi! Tevhit iki kısımdır: Birincisi, Rabb Celle ve ala'nın varlığını , güzel isimlerini ve yüce sıfatlarını ispat etmektir.

27-28. Çünkü O, celal ve büyüklük sıfatlarıyla muttasıf, yaratan, (yoktan) vareden ve şekil veren, geçmiş bir misali olmaksızın (bütün mevcudatı) yaratan, (bütün mahlukatı) inşa eden ve ortaya çıkaran Rabb'dir.

29. Allah, başlangıcı olmayan ilktir ve (bir şey yokken) ilk defa yaratandır. Ve O, nihayeti olmayan sonsuzdur (varlıklar yok olduktan sonra da) O, bakidir.

30. O, tektir, mutlak kudret sahibidir, (zatı, isimleri ve sıfatları ile) ezelidir, sameddir (bütün varlık her şeyde O'na muhtaçtır) kullarına lütufkârdır, onları görüp gözetir ve O, yücedir.

31. O, karşı konulmaz gücün sahibidir, (uluhiyet ve rububiyetine zıd bütün ayıplardan ve noksanlıklardan) yücedir. O, zıdlardan ve yardımcılarından (karşılaştırmayacak kadar) uludur.

32-33. Keza, kulları üzerine keyfiyetsiz fevkiyeti ve ulviyeti vardır; bu yüceliği

ile beraber ilmi ile onların (her halini) bilmekte ve onları gözetlemektedir.

34-35. Allah'ın, kullarına yakın olduğunu, (her nerede olurlarsa olsunlar kullarıyla beraber bulunduğunu) zikretmesi,² Allah'ın , kullarının üstündeki ulviyet ve fevkiyetine zıt (münafi) değildir. Çünkü, Allah kullarına yakın olduğuunda ulviyetle , onlardan son derece yüce olmasında da yakınlıkla muttasıftır.

36-37. O, Hayy'dır,(diridir,canlıdır), ve Kayyumdur, (varlığı kendinden olan ve varlığı idare edendir). O, uyumaz. O, bütün yaratılanların kendisine benzemesinden yücedir. Zatının hakikatının nihayetine (kühüne)(insanın) algıları, (vehimler) ulaşamaz, akıl da sıfatlarının keyfiyetini bilemez (Kendi keyfiyetini ancak kendi bilir).

38-39. O, yok olmayan ebedî olan bakidir; kâinata O'nun irade ettiği şeyin dışında hiç bir şey olmaz. Bir şeyi irade etmede ve yaratmada Rabbimiz tektir . O, irade ettiği şeyde en büyük hakimdir(hükmünü kimse geri çeviremez).

40-41. Allah kimi dilerse onu ihsanı ile muvaffak eder, kimi de dilerse adaleti ile ona yolunu kaybettirir. Kullarından (adaleti ile saptırdıklarından) şaki olanlar var, (ihsanı ile muvaffak ettiklerinden) said olanlar var...(Allah'ın yaklaştırması ile) yakınlık sahibi olan mesudlar,(Allah'ın uzaklaştırması ile) uzaklaşmış olan bedbahtlar var...

42-43.Allah (bize göre müspet- menfi her şeyi) nihai hikmetle yaratmıştır, bu hikmetinin iktizası olarak da hamde müstehaktır. O, öyle bir Allah ki, karanlıkta, sağır kayanın üstünde sürünen en küçük canlının hareketlerini görür.

44-45. Allah, geniş işitme sıfatı ile (gizli – açık) bütün sesleri işitendir.Allah açığa çıkan ve gizlenen şeyleri bilmektedir. O'nun ilmi ise açık- gizli her şeyi kuşatmıştır.

46-47. O, bütün eksikliklerden münezzehtir , hiçbir şeye muhtaç olmayandır. O'nun övgüsü büyük ve şanı yücedir. Her şeye rızık verendir. Biz yaratılmışlar olarak hepimiz O'na muhtacız.

48. Allah, kulu Musa ile gerçekten konuştu ve yarattıklarının (her halini aralıksız) bilmektedir.

49-50-51. Allah'ın kelamı hesaplanamaz, sayılamaz, bitmez ve yok olmaz; eğer bütün ağaçlar kalem , denizler (mürekkep) olsa ve bu denizlere yedi deniz daha eklense, insanlar her anı yazsalar (bütün kalemler kırılır, mürekkepler biter) ama Allah'ın kelamı asla bitmez.

52-53.Allah'ın kitabı (Kur'an'daki) açıklanmış sözü, insanlığın en hayırlısı, seçilmiş Resulüne indirilen kelimadır. Ne yaratılmış, ne de uydurmadır.

54-55. O, Kur' an, kalple ezberlenip muhafaza edilmekte, kulaklarla işitildiği

² Bakara Suresi, 2/186; Sebe' Suresi,34/50;Mücadele Suresi, 58/7; Hadid Suresi, 57/4.

gibi dil ile okunmaktadır. Keza, (Mushafta yazılı Kur'an'a) gözler ile bakılmakta ve hattı eller ile yazılmaktadır.

56-57. (Kur'an'ı okumada, yazmada ve bakmada kullanılan) bütün vasıtalar gerçeğinde yaratılmıştır. Varlığın yaratıcısı (Yüce Allah'ın) kelamı yaratılmış (mahluk) değildir. Rahman olan Rabbimizin sıfatları, hâdis ve yaratılma nitelemesinden karşılaştırılamayacak kadar yücedir.

58-59.(gizli-açık) sesler ve (güzel-çirkin) nağmeler okuyanın sesi-dir(mahluktur), fakat okunan Allah'ın sözüdür (asla mahluk değildir). O'nun söylediği söz değişme kabul etmez, bu zaten olamaz. Allah'ın sözünden başka daha doğru söz yoktur.

60-61-62. Sıkâ râviler, insanların en hayırlısı olandan(Hz. Muhammed(s.a.v.) rivayet etmişlerdir ki, Allah Azze ve Celle ve Ala gecenin son üçte bir bölümünde (dünya semasına) iner (ve),” Tövbe eden yok mu Allah tövbesini kabul etsin?”. “ Kötülük yapıp da affını isteyen yok mu, elbette o kişi, ömrünü kabul edecek şefkatli, merhametli birini bulacak” der.

63-64.Allah hayırlarla ve lutuflarla (kuluna) ihsanda bulunur, ayıplarını örter, dileyenlere de istediklerini verir. Cenab-ı Hak, adil bir yargılama için dilediği şekilde kıyamet günü gelir.

65-66. Allah, Cennet-i Firdevs'te(n) dünya gözleri ile inkar edilemez biçimde görülecektir;bütün insanlar O'nu, Kur'an'ın muhkem âyetlerinde geldiği gibi ayan beyan göreceklerdir.

67-68-69.Ve insanların efendisinin hadisinde de geldiği gibi, belirsizlik ve şüphe olmaksızın, bulutsuz , açık bir havada güneş gibi şüphe etmeyecekleri gerçek bir görüşle(onlar Allah'ı görecekler). Görmek onun dostlarına lutuf olarak tahsis edilmiş, düşmanları ise bundan mahrum bırakılmıştır.

70-71.Allah'ın (kendi nefsi için) muhkem âyetlerinde tespit ettiği veya Peygamber'den (s.a.v.) sahih olarak bize ulaşan O'na ait bütün sıfatların hakkı onları kabul edip, teslim olmaktır.

72-73.Biz Allah'ın sıfatlarının gereğine inanarak,(Allah ve Resulünden) geldiği şekliyle, lafız ve manalarını bozmadan, onları inkar etmeden, kavramak için sıfatların künhüne dalmadan ve sıfatları bir şeye benzetip teşbih yapmadan zahirine göre kabul ederiz.

74. Bilakis bizim (inandığımız ve söylediğimiz) sözümüz, (sahabeler, tabiinler ve onlardan sonra gelen) hidayete ermiş imamların sözüdür. Ne mutlu onların yol göstericiliğiyle hidayete erenlere!

75-76.(Geride ikiye ayırdığımız) tevhidin bu nevine tereddütsüz “ tevhid-i ispat= Allah'ın kemal sıfatlarıyla varlığının ispatı” adını ver. (İlk suhurlarda, Kur'an ve Sünnette) açık vahy net bir şekilde bu tevhidi dile getirmiştir. O zaman, ışıksa-çan hidayeti vahyden iste.

77-78. (Ey insan!) Her âsinin, ayartanın, sapıranın,(islamdan) çıkanın ve ona karşı gelenin sözlerine uyma. (Muhkem ayetlerde ve sahih sünnette) açıklananı reddettikten sonra,(kişide) imandan zerre miskali bir şey kalmaz.

2.FASIL

Tevhidin İkinci Nevi Hakkındadır; O da Amaç ve İstek İfade Eden Tevhittir ki, "La İlahe İllallah" "Allah'dan Başka İlah Yoktur"un Manasıdır.

79-80.Tevhidin bu ve ikinci nevi; zıdlardan (ortaklardan) arşın Rabbini birlemektir . (Allah'ı birlemek) Kulları üzerindeki hakkını) inkâr değil, itiraf ederek tek bir İlah olarak Allah'a ibadet etmendir.

81-82. İlah(ımız) Tevhid-i Uluhiyetle ilk olarak (Allah'ın birliğine) davet eden Resullerini gönderdi ve o tevhit için bütün semavî kitapları ve tıbyanı (hakla-batıl ölçüsü Kur'an'ı) indirdi. O Kur'an'ı da (sure sure, ayet ayet) ayırdı.

83-84.Allah, (üstün vasıflarından dolayı) seçilmiş Resule, tevhide sırt çeviren ve onu kabul etmekten imtina eden kimselerle savaşmayı (farz olarak) teklif etmiştir. Nihayet din, gizli ve açık, ibadetin azı ile çoğu ile, küçüğü ile büyüğü ile yalnız O'na has olsun.

85-86.(Hz. Peygamber cihatla mükellef olduğu gibi) ümmeti de , Kur'an ayetlerinde vasfedildikleri gibi aynı cihatla mükellef tutulmuşlardır. Onu "Allah'tan başka ilah yoktur" lafzı ihtiva etmekte ve(ona şamil gelmektedir). Bu şehadet kelimesi , cehennemden kurtulup cennete girme ve iki cihanda da saâdete ermenin yoludur.

87-88.Her kim bu şehadet kelimesinin manasını bilerek , inanarak söyler, sözde ve fiilde gereği ile amel eder ve mü'min olarak ölürse, kıyamet günü (ateşten) kurtularak ve (korkularından) emin olarak haşrolur.

89-90-91. Şehâdet kelimesinin açıkça ortaya koyduğu ve ifade ettiği anlam: benzeri ve ortağı olmaktan yüce olan, yaratmada, rızık vermede ve(kâinat işlerini) idare etmede yegâne, bir ve tek İlah'tan başka ibadete müstehak hak İlah olmadığıdır.

92-93.(Şehadetin söyleyene fayda vermesi) yedi şarta bağlanmış ve vahyin naslarında da (Kur'an ve sünnette açık ve sahih) olarak gelmiştir. Çünkü ; (şehadet kelimesini) şartlarını yerine getirmeden sadece mücerred (dil ile) söylemek söyleyene fayda vermez.

94-95.(Bu şartlardan birincisi) şehadet kelimesini (olumsuz ve olumlu yönüyle) bilmek; (ikincisi), şüpheden ari bir bilgi ile bilmek; (üçüncüsü) şehadet kelimesinin gereklerini kabul etmek; (dördüncüsü,) teslim olmak, ne söylediğimi kavra! (beşincisi) doğru söylemek; (altıncısı) amelleri şirk şâibesinden tasfiye ederek) samimi , ihlaslı olmak; (yedincisi , şehadet kelimesine ve gerektirdiği her şeye karşı) muhabbet etmek. Allah, seni sevdiği şeylere muvaffak etsin.

3.FASIL

Bu Fasil İbadeti Tanımlama ve Bazı Çeşitlerini Dile Getirmek İle İlgilidir. Bu İbadetlerden Herhangi Bir Şeyi Allah'tan Başkası İçin Yapan Kimse Şirk Koşmuş Olur.

96. Sonra, (mahlukatın ve her şeyin uğruna yaratıldığı ve söz alındığı) ibadet, her şeyi işiten İlah'ın sevdiği ve razı olduğu şeyler için cami bir isimdir.

97-98-99-100-101.(Sünen hadis kitaplarındaki) bir hadiste , “İbadetin beyni duadır”³ geçmektedir. Allah'tan korkmak, O'na dayanmak, keza Rabbe kavuşmayı ve O'nun sevabını ummak, azabından korkmak, tezellül ve saygı göstermek, korkmak, Nasuh tövbe yapmak ve Allah'a dönmek , O'na itaatle boyun eğmek, Allah'a sığınmak, O'ndan yardım dilemek, keza Allah'a istiğâse etmek (yardım dilemek) , kurban kesmek, adakları yerine getirmek ve bunlardan başka (Kur'an okumaktan tut ta Allah için sevmeye ve kızmaya kadar her şey) ibadet çeşitlerindendir.Yolların en açığına hidayet edildin, bunu anla! Bu ibadetlerin bazılarını Allah'dan başkaları için yapmak şirktir. Şirk ise, yasaklananların en kötüsüdür.

4.FASIL

Bu Fasil Tevhidin Zıddı Şirkin Açıklamasıyla İlgilidir. Şirk, Küçük-Büyük Diye İkiye Ayrılır, Her Birinin Beyanı Şöyle:

102-103. Şirk iki çeşittir: (sahibini islamdan çıkaran) büyük şirk. Bu çeşit şirkle onu yapan ebedî olarak ateşte kalır. Çünkü, bu tür şirk affedilmez. Şirk, kulun Allah'ın dışında birini O'na denk, eş ve benzer ittihaz etmesidir (tutmasıdır).

104-105-106-107. Kul o şirki, şer indiği esnada kaçan bir hayrı celbetmek, aniden başına gelen bir kötülüğü defetmek için, veya Allah'tan başka hiç kimsenin güç yetiremeyeceği herhangi bir maksada ulaşmak için istemektedir. Bu ortak koşma, kulun dua ettiği, büyülediği, gayb hususunda yardımını umdukları kişi ya da yerler için, onlara sığınanların gönüllerindeki kendisiyle bilecekleri gizli bir gücü onlara isnat etmekle ortaya çıkmaktadır.

108-109. Şirk çeşitlerinden ikincisi,(sadece kişinin amelinin sevabını eksiltene) küçük şirktir. O da, Peygamberlerin sonuncusu Hz. Muhammed'in açıkladığı “riyadır”. Ayrıca, sahih haberlerde geldiği gibi Allah'tan başka şeylerle yemin etmek de küçük şirktir.⁴

³ Tirmizi, Ebu İsa Muhammed b. İsa b. Sevre, Sünenü't Tirmizi, İstanbul, 1981, c.5, s.456,bab,1, hadis numarası, 3372.

⁴ Buhârî, Ebu Abdullah Muhammed b. Ebi'l Hasen İsmail b. İbrahim b. el Muğîre b.el Ahnef, Sahihü'l Buhârî, İstanbul, 1981, c.7,s.221, bab,1.

5.FASIL

Umumun Yaptığı Şeylerin Beyanı Hakkında. Onlardan Şirk ve Şirke Yakın Olan Vardır. Tılsım, Nazarlık; Nazar Boncuğu ve Dualarla Yapılan Rukyenin Açıklanması.

110-111-112.Kim, herhangi bir amaç için(çocukların üzerine, binalara) takılan nazar bocuğuna, küçük salyangoza veya sırtlan dışına veya halkaya veya kurt gözüne veya (okunarak düğümlenen) ipe veya kartal ve akbabanın herhangi bir kemiğine veya yayın kirişine veya bir kabrin toprağına güvenirse, Allah, o kişiyi , (git dilediğin şeyi onlar versin diye) astığı şeyin sorumluluğuna bırakır.

113-114.Sonra, (yılan ve akrep gibi hayvanların zehrinden doğan aşırı) ateşlenmeye veya nazar değmeye karşı, eğer (yapılacak dua) Kur'an ve sünnet gibi halis vahiyden olursa, dua yapılabilir. (Kur'an ve sünnetle rukye yapmak) Hz. Muhammed'in (s.a.v.) yolu ve onun şeriatıdır ve böyle dua yapmanın onun sünneti olmasında (ilim ehli arasında) bir ihtilaf yoktur.

115-116-117.(Kur'an, sünnet ve şeriaatta yeri olmayan) manası belirsiz dualarla rukye yapmaya gelince, bunlar şeytanın (kendi dostlarına ilham ettiği) vesvesesidir. Bu tür dualar hakkında , bunun bir şirk olduğuna dair kesin hadis gelmiştir,⁵ ondan kesinlikle sakının. Çünkü, her kim bu tür belirsiz duaları söylüyorsa, umulur ki bunun sırf bir küfür olduğuunu bilmiyordur...

118-119.Veya bu tür duâların Yahudilerden alınmış, avamın aldatıldığı ve akıllarının karıştırıldığı bir sihir olduğuunu da bilmiyordur. O zaman uyanık ol, ondan sakın! Gerçeği tanıyamazsın, ondan uzak olursun...

120-121. (Çocuklara ve hayvanlara) takılan (koruma amaçlı) dualar , şayet açık Kur'an ayetleri (ve sahih sünnet) olursa, (caizliği) konusunda selef arasında ihtilaf vaki olmuştur, seleften bazıları(Hz. Aişe'ye dayanarak) cevaz (olur) vermişler; onlardan bazıları ise, mekruh görüp menetmişler.

122-123Eğer (bu dua ve tılsımlar) iki vahyin (Kur'an ve sünnetin) dışında başka şeylerden oluşuyorsa, (bunları asmak) şüphesiz şirkdir. Bilakis bu (cahiliye döneminde yapılan) fal oklarıyla kısmet çekmeye benzemekte⁶ (ancak bunlar) ehl-i İslam ve imanın tarzından oldukça uzaktır.

⁵ Ebu Davud, Süleyman b. el Eş'as, Sünen-i Ebî Davud, İstanbul,1981, c.4,s.212,213, Tıp,17, H. No. 3883; İbnü Mace, Ebu Abdullah Muhammed b. Yezid, Sünen-i İbn Mace, İstanbul,1981, c.2, s. 1166,1167; Tıp,39, H.No.3530; En'am Suresi, 6/121.

⁶ Maide Suresi, 5/90.Câhiliye devrinde Araplar on adet ok sapı ile bir nevi kumar ve şans oyunu oynarlardı. Bunların yedisinde bazı paylar yazılı idi. Üçü de boştu. Güvenilir bir kimse, bir torbanın içinden bunları, katılanlar adına teker teker çekerti. Dolu çıkanlar maldan hisselerini alır fakirlere verirdi. Boş çıkanlar ise bu malın parasını öderlerdi. Nezih gibi görünen bu kumar çeşidini İslam yasaklamış, böylece hiçbir şans oyununa izin vermemiştir. Araplar bu şans oyununu çeşitli alanlarda oynamakta idiler.Hâzin, Alâaddin Ali b. Muhammed b. İbrahim, Lübâbü't Te'vil, Fî Meâni't Tenzil, Beyrut,T.Yok, c.1, s.434.;Ali ÖZEK Ve Ark,Türkçe Meal,S.122.

6.FASIL

Ağaçtan, Taştan, Mevki-Makamdan, Kabirden veya Benzer Şeylerden Bereket ve Hayır Bekleyenin Bu Fiili ve Mekanı Uğrak Yeri Edinmesi Şirk'tir. Buraları Ziyaret Etmenin Sünnet, Bid'at ve Şirke Ayrıldığıının Beyanı.

124-125.Yüceltilmesine Allah'ın izin vermediği bir şeyi cahillerin yüceltmeyi kast etmeleri, şek ve şüphe olmaksızın şirk ehlinin amellerindendir.

126-127.Her kim, (kutsal saydığı)bir mekana veya bir taş a veya bir ölünün kabrine veya bazı ağaçlara (kudsiyet atfedip) , uğrak yeri edinerek sığınır sa, (bu hareketi) putlara ibadet edenlerin eylemleri (fiilleri) gibidir.

128-129-130-131-132-133-134. Sonra, ey İslam milleti, ziyaret üç kısma ayrılmaktadır: Eğer ziyaretçi kendi şahsı hakkında, ahireti hatırlayarak ibret alması için ,içinde gizlediği şeye niyet eder sonra kendisi ve ölüler için hatalarının affedilmesi ve bağışlanmasına dua eder, bunun için (özel olarak) yolculuğa çıkmaz ve beyinsizler gibi abuk sabuk sözler söylemezse, işte sağlam, sahih Sünen kitaplarında açık olarak gelen (Peygamber) sünneti budur; eğer (kabirlerinde namaz kılmak, itikafa girmek suretiyle) dua ve kabir ehlini (dalâlet ehlinin bir takım iftiralarına uygun olarak) Rahman'a (Celle ve Alâ) vesile yapmayı kast ederse, (bu Kur'an ve sünnette izin verilmeyen) , sonradan ortaya çıkmış bir bid'attır, dalâlettir,⁷ Risalet sahibi(Hz. Muammed'in) yolundan uzaklaşmaktır.

135-136-137. (Ziyaretçi Allah'ı bırakıp) bizzat kabrin kendisine dua eder(ve isteklerini sadece kabrin sahibinden isterse), bu fiiliyle Yüce Allah'a ortak koşmuş ve O'nu inkar etmiş olur.Yüce Allah (kendisinden başkasına) dua edenden asla hiçbir şeyi kabul etmez ve onu asla affetmez. (Ancak bütün olumsuzluklardan dönülürse insan affedilebilir) Çünkü, Rahman'a eşler ittihaz etmenin dışında (kulun Rabbinin huzuruna götürdüğü) bütün günahların affı umulur.

7.FASIL

Bu Fasil , Günümüzde Halkın Kabirlerde Yaptıkları Hataların, Açık Şirkin ve Ölülerle İlgili İfrat Derecesindeki Aşırılıkların Beyanı Hakkındadır

138- 139 Her kim kabir üzerine lamba(mum) yakar veya bir mescid inşa ederse, o kişi açıkça Yahudi ve Hristiyanların âdetlerini yeniden canlandırmıştır.

140-141. (Kabirleri namazgâh edinmek, üzerlerine bina yapmak, uğrak yeri ittihaz etmek ve mum yakmak gibi fiillerden) çok defa Hz. Peygamber sakındırmış ve (bu tür amelleri) yapanlar, hadis ehlinin rivayet ettiği gibi lanet etmiştir. Bilakis, Peygamber (s.a.v.) (bina şeklinde) kabirlerin yükseltilmesini, bir karıştan fazla ol-

⁷ Buharî, Ebu Abdullah Muhammed b. Ebi'l Hasen İsmail b. İbrahim b. el Muğire b el Ahnef, a.g.e, c.3, s. 167, bab,5.

masını yasaklamıştır.

142-143. Sahih haberde sabit olduğu gibi, Hz. Peygamber(S.A.V.) bütün yüksek kabirlerin yerle müsavi edilmesini (veya sadece bir karış kadar yükseltilmesini) emretmiştir.Ve İslam milletini, (aşırı ünvanlarla) kabir ehlini övme konusunda uyarmış; (bütün bu uyarılara rağmen) iblis ümmetin çoğunu ayartıp baştan çıkarmakla aldatmıştır.

144-145-146. (Şeytanın ayarttığı insanlar Kur'an ve sünnetin nassına) açıkça muhalefet ettiler, Allah ve Peygamber'in yasakladığı (aşırılık ve övme) işini irtikâp ettiler ve sakınmadılar .(Ey inanan kişi!) , onların amellerine bak, (Kabirler hakkında yasaklanan şeylerde) aşırı gittiler, (dinî ölçünün ötesinde) kabirlerin üstüne inşa ettikleri binaları aşırı yükselttiler ve o binaları tuğla ve süslü taşlarla yaptılar ve kireçle badana ettiler, özellikle de bu asırda...

147-148. Kabirlerin üzerine mumlar yaktılar; nice sancak vari (şeyler) astılar ve bayraklar diktiler, insan vücudunun unufak olmuş kemikleriyle aldandılar

149.Hatta kabirlerin avlularında (dilekleri yerine gelsin, hastaları şifa bulsun diye) , cahiliye Araplarının yaptıkları gibi, aldatmaca kurbanlar kestiler.⁸

150- 151-152. (İyiliklerin celbi, kötülüklerin defi gibi, Allah'tan başka kimse- nin güç yetiremeyeceği) ihtiyaçlarını ölülerinden istediler ve dine aykırı meyil ve eğilimlerini ilahları ittihaz ettiler. İblis, (geçmişte yaptığı gibi) itaat suretinde günahları süsleyerek onları tuzağına düşürerek avladı; bilakis, o insanların bazıları, mal, can ve diliyle putlara ibadet etmeye davet eden iblisin yardımcısı oldular.

153-154. Hayret doğrusu, Kim bunları mubah kıldı ve ümmeti bu felaketlere sürükledi!? Ey kudret ve nimeti bol olan,İslamın başındaki bela ve sıkıntıları sana şekva ediyoruz

8.FASIL

Sihrin Hakikati, Sihirbazın Haddi (Şer'i Cezası), Astroloji'nin Sihirden Kabul Edilmesi ve Kahini(Falcı) Tastik Edenin Cezasının Açıklaması ile İlgilidir.

155-156. Sihir, (tarih boyunca tahakkuk etmiş) bir hakikattir, (ne hakkında yapılmışsa) onun tesiri vardır; fakat, bu tesir Cenab-ı Hakk'ın takdir etmesi sebebiyledir, Allah'ın takdir etmesi sözü ile, şeriat-i mutahharayı değil, (Allah'ın sevdiği-sevmediği bütün hükümlere şamil olan) tüm evreni kuşatan kevnî takdiri kastedi-

⁸ Maide Suresi, 5/103.İslam öncesi Arapların bätıl inanç ve âdetlerinden biri de bazı sebep ve bahanelerle birtakım hayvanları putlara kurban etmeleri , onları putlar adına serbest bırakmaları idi. Bu cümleden olarak beş kere doğuran ve beşinci yavrusu dişi olan deveye <<bahıra>> denir, kulağı çentilir,sağılmaz,sütü putlara bırakılırdı.Put namına serbest bırakılan ve sütünden yalnızca misafirlerin faydalandığı develere <<sâibe>> denirdi.Biri erkek,diğeri dişi olmak üzere ikiz doğuran koyun veya deveye <<vasıle>> derler,erkek yavruyu puta kurban ederlerdi.On nesli dölleyen erkek deveye <<hâm>> denir,o da serbest bırakılırdı. Elmalılı,Hamdi Yazır,Hak Dini Kur'an Dili,İstanbul,T.yok,C.3,S.1823.;Ali ÖZEK ve Ark.,Türkçe Meal,S.123.

yoruz.

157-158.(Öğreniyor veya öğretiyor, amel ediyor veya etmiyor olsun)sihir yapanın küfrüne hüküm ver; sihir yapanın şer'i cezası, Tirmizî'nin sahih kabul ettiği ve Cündep'ten rivayet ettiği hadisteki şekliyle açık, sabit sünnette geldiği gibi, inkarı ve reddi kâbil olmayacak bir tarzda ölümdür.⁹

159-160.Aynı şekilde Ömer b.el Hattab'dan rivayet edilen "Sihir yapanların öldürülmesiyle ilgili bir emir mevcuttur." İmam-ı Malik'in (Muvatta'ında) Hz. Hafsadan (r.anha) naklen rivayet edilen sahih bir hadiste saliki irşad edici en güçlü delil bulunmaktadır.

161- 162-163. Yıldız ilmi(astroloji) sihrin şube venevilerindendir; bunu kavra ve dikkat et; sihrin(sihir yapılan kimseden) Kitap ve sünnete dayalı meşru duâlarla kaldırılması (Cebrail a.s. Resulullah'a Felak, Nas okuyarak sihrini çözdüğü için) meşru kılınmış. Ancak, insandan sihri kaldırmak için tekrar sihir yapmak ise haram kılınmış, menedilmiştir. Kim bir kâhini (kalben doğruluğuna inanarak) tastik ederse , Hz. Peygamber'in(s.a.v.) getirmiş olduğu islâmı inkar etmiş olur.

9.FASIL

Bize Dini Öğretme Konusunda Gereken Her Şeyi Meşhur Cibril Hadisinin Manası Bir Araya Getirmiştir. Hadis Üç Mertebeyle Ayrılmaktadır: İslam, İman, İhsan ve Bunlardan Her Birinin Açıklanması.

164.(Ey Müslüman), şüphesiz dinin (kalple tastik, dille ikrar) bir söz, (kalp, dil ve organlarla) yapılan bir amel olduğunu bil. Dini böyle muhafaza et ve dinin kapsadığı her şeyi kavra!..

165-166-167.(Ey hakkı isteyen kimse!) Hz. Peygamberin; Cebrail(a.s.) kendisine gelerek ona (din hakkında) soru sorduğunda dinin tamamını kapsayacak şekilde (dini) üç kısma ayırarak din hakkında söylemiş olduğu şeyler sana yeter. Her üç mertebe de dinin tümüne şamil gelmektedir: İslam, İman ve İhsan; her biri bir takım(olmazsa olmaz) rükünler üzerine bina edilmiştir.

168-169. Hadisteki ifadesiyle İslam," beş (temel) üzerine kurulmuştur"¹⁰ . Araştır ve nakledildiği şekilde kavra. Bu rükünlerden ilki, (İslam binasının) en büyük temeli, rüknüdür, o da (ifrat ve tefritten uzak, eğrisi olmayan, açık, nurlu) itidalli müstakim yoldur.

170. O da Şehadet rüknüdür; (Ey ahiret saadeti isteyen mü'min!) Sırat-ı müstakimde sabit dur, asla kopmayan sağlam kulpa (şehadet) sarıl.

⁹ Cündeb'den rivayet edildiğine göre, Peygamberimizs.a.v. ," Sihirbazın cezası kılınçla öldürülmektir" buyurmuştur. Ancak başta İmam-ı Şâfii olmak üzere içtihat imamları, sihirbaz sihriyle inanarak amel etmediği sürece öldürülemez görüşündedirler. Hakemî, Hafız b. Ahmed. A.g.e, c.1, s.373.

¹⁰ Buhârî, Ebu Abdullah Muhammed b. Ebi'l Hasen İsmail b. İbrahim b. el Muğire b. el Ahnef, a.g.e, c.1, s.8.

171-172.(Bu rükünlerden) ikincisi namaz kılmak, üçüncüsü zekat vermek, dördüncüsü oruç tutmak, (Kur'an ve sünneti) dinle ve tabi ol (Zümer,39/18.), beşinci gücü yetenin hacca gitmesidir.

173-174-175-176.(İşte İslam'ın) rükünleri beş tanedir. Hiç şüphesiz iman için de altı rükün vardır. Azamet ve Kibriya sahibi Yüce Allah'ın (Rubûbiyet ve Ulûhiyetine) ve O'na ait olan kemal sıfatlarına ; değerli ve güvenilir meleklerle, (Peygamberlere) indirilen batıldan arınmış, temiz kitaplara , ayırım yapmadan ve şüphe duymaksızın hidayet rehberi olan Rasullere inanmak.

177-178. O Peygamberlerin ilki, Hz. Muhammed (s.a.v.) onları sona erdiren son Peygamber olduğu gibi, şüphesiz Hz. Nuh'dur(a.s.). Onlardan beş tanesi, (Gayret, sabır ve akıl bakımından diğer Peygamberlere göre biraz daha mükemmel ve kendilerine meşhur kitaplar verilen) Ahzab ve Şura¹¹ surelerinde adları geçen (Hz.Muhammed, Hz. Nuh, Hz. İbrahim, Hz. Musa ve Hz. İsa) Ulu'l Azm Peygamberlerdir, (bu Sureleri) oku.

179-180-181. Kıyametin ne zaman kopacağı bilgisinin bilineceğini iddia etmeden ahiret gününe tereddütsüz iman et. Fakat biz, Hz. Muhammed'den(s.a.v.) senedi sahih (ve lafızları açık olarak kıyamet kopmadan önce vuku bulacak bir takım emârelerle ilgili olarak) gelen bütün rivayetlere şüphesiz inanır ve tastik ederiz. Bu emareler, kıyamet gününün (yaklaştığına dair) bir takım alametler ve şartlardır.

182-183. Ölmek ve ölümden sonra kullar üzerinde zorunlu olarak haşre kadar olan safahat "ahirete iman" konusuna girer. Kabre konan herkese :” Rabbin kim, dinin ne, Peygamberin kim? “ Diye sorulur.

184-185. Tam bu sorular sorulduğu meyanda gözetip koruyan Allah sağlam sözle (şehadetle) iman edenleri sapasağlam tutar. Bu esnada şüpheli kimse ise, muhakkak ulaşacağı şeyin tehlikeli durumlar olduğunu kesin olarak bilir .

186-187.Öldükten sonra dirilmek (diriltilmek) , Allah'a kavuşmak ve kabirlerimizden sünnetsiz, ayakkabısız, çekirgeler gibi dağılmış bir halde kabirlerden kalkmak da (ahirete iman konusuna girmektedir). Kıyamet günü için nankör kâfirler,” Bu ne zor bir gündür!” derler.

188-189.(Hz. Adem'den kıyamet kopuncuya kadar yaratılmış) yerde ve gökteki bütün mahlukat, (iyi ile kötünün) ayırım günü olan kıyamet günü için, durumun çok şiddetli, korkunun ve rezil-i rusvâlığın, keder ve üzüntünün büyük olacağı bir durakta(mahşer yeri) toplanacaklar.

190-191. Kıyamet günü arz ve hesap için insanlar getirilirler; ve (aralarındaki) akrabalık alakaları kesilmiştir. Korku bulutları toplanmış, konuşmada hatibin be-

¹¹ Ahzab Suresi, 33/7; Şura Suresi, 42/13.

lagatlı konuşması anlaşılabilir hale gelmiştir.

192-193. Bütün yüzler (insanlar), her şeye hakim olan Allah için eğilip boyun büküştür; zulüm sahibinden mazlûmun hakkı istenir ve zalim cezalandırılır . Haşır meydanında Melikler (kıyamet gününün ürkütücü ahvalinde) avamla müsavi olurlar . Kitap ve şahitler getirilir (ortaya konulur).

194-195. Bütün aza ve organlar (inkarcılara) şahitlik eder; bütün ayıplar ve rezillik (o gün) açığa çıkar. Bütün gizli sırlar, gönüllerdeki gizlilikler ortaya dökülür.

196-197. Amel defterleri açıldığında, (o kitaplar mü'min için) sağdan, (kafir için) soldan alınır; ne mutlu kitabını sağdan alana, ona siyah, iri gözlü hûrilerle¹² müjdeler olsun .

198-199. (Amel) defterini arka tarafından solundan alana yazıklar olsun! O ateşe girecektir. (Kulların amelleri) adaletle tartılır, (hiç kimseye) zulüm yapılmaz ve hiçbir kul işlediği amelinin gayriyle cezalandırılmaz¹³.

200-201. Terazisi daha ağır basıp kurtulan insanların arasında, düşmanlarının rezil ettiği, terazisi hafif gelen iğrenç insanlar da vardır. (Kur'an ve hadislerden) Muhkem haberlerde (izahı) geldiği gibi, şüphesiz cehennem üzerine Sırat Köprüsü kurulacaktır.

202-203. İnsanlar, (iyi- kötü) amellerden (dünya hayatında) yaptıkları miktarınca farklı durumlarda sırat köprüsünden geçecekler. Böylece insanlar, (derecesine göre) cennetlere girecek; haddini aşanlar ise, yüzüstü cehenneme atılacaklar.

204-205. Cennet ve cehennem gerçektirler, (onların varlığına inanmak ahirete iman konusu ile alakalıdır). Her ikisi de (şu anda) vardırlar , yok olmazlar. Yaratıkların en hayırlısı (Nebimiz Hz. Muhammed'in Kevser) havuzu da haktır ve o havuzdan ahiret yurdunda bütün ümmeti içecektir.

206-207. Aynı şekilde, Peygamber için açılacak "livâü'l hamd = hamd sancağı" haktır ve bütün Resuller o sancağın altında haşır olacaklardır. Yine ayrıca Allah'ın Peygambere ikram olarak tahsis ettiği "şefaati uzma"sı haktır.

208. (Peygamberin şefaati etmesi ancak) Allah'ın izin vermesinden sonradır, yoksa durum (yanlış şeyleri) Allah'a iftira eden, (Allah'ı bırakıp) kabirdeki insanlara taparak meded bekleyenlerin gördükleri gibi değildir.

209-210. Mahşer ehli arasında; insanlar, yüce, hidayet rehberi Ulu'l Azm Peygamberlerin her birinden şefaati talep ettikten (ve onlar bunu en son Hz. Muhammed'e yönlendirdikten) sonra, (hesabın görülmesi için) Rahman'ın (huzurunda) ilk önce Hz. Muhammed (s.a.v.) şefaati edecektir.

211-212. İkinci olarak felaha (kurtuluşa) erenler için cennet kapılarının açıl-

¹² Duhan Suresi, 44/54

¹³ En'am Suresi, 6/160; Yunus Suresi, 10/54.

masında Hz. Peygamber şefaati edecektir; bu her iki şefaati de şüphesiz Allah (sadece) Hz. Muhammed'e tahsis etmiştir.

213-214.Üçüncü olarak, Hz. Muhammed(s.a.v.), hidayet dini İslam üzere ölen ve fakat günahlarının çokluğu kendilerini helak ettiği , bu yüzden de suçları sebebiyle ateşe sokulan insanlar hakkında şefaati edecektir.

215-216. İnsanlar,(bu şefaati sayesinde) ihsan sahibi, Arşın Rabbi'nin fazl-ı keremiyle cehennem ateşinden çıkıp cennete girecekler. Hz. Peygamberden sonra , bütün Rasuller , (Allahın) veli kulları ve doğruluk ve takva sahibi insanlar da şefaati edeceklerdir.

217-218-219. Allah, iman üzere ölenlerin tümünü cehennemden çıkaracak, (yanmaktan dolayı) simsiyah kömür gibi oldukları halde "hayat nehrine" atılacaklar, böylece hayat bulacaklar ve (bütün organları, derileri, saçları,) nitekim selin taşıdığı tanelerin kıyıda, kenarda kendi asli heyetleri, şekilleri üzere bitmeleri gibi, tekrar bitecek.

220-221. İmanın şartlarından altıncısı, kadere (hayır ve şerrin Allah'tan geldiğine) inanmaktır.Bunları kesin olarak bil ve şüphe etme. Her şey Allah'ın kaza ve kaderiyledir, ve bütün bunlar Levh-i Mahfuzda yazılıdır.

222-223. Beşeriyetin Efendisinin (s.a.v.) haber verdiği üzere Allahü Teâlânın hüküm vermiş olduğu şeylerde ne falın, ne insanların sitayişinin, ne uğursuzluk saymanın, ne cinlerin asla etkisi yoktur. Bunlara inanmak son derece yanlıştır.

224-225.(Dinin mertebelerinden) üçüncüsü ihsan mertebesidir (zahiri ve batını amellerle güzelleştirmektir). Bu, Allah'ın yanında en yüksek mertebedir. İhsan, kalbin şuur ve vukufiyette kökleşmesidir, (bu durumda) gaybi şeyler ayan beyan olur.

10.FASIL

İmanın Taatle Artması, İsyarla Eksilmesi, İslam Milletinden Bir Fasıkın, Şirk Hariç, İşlediği Günahla ve Bu Günahı Helal Saymadıkça Kâfir Olmayacağı, Onun Durumunun da Allahın Dilemesine Tabi Olduğu, Tövbenin İse, Ruh Girt-lağa Gelinceye Kadar Kabul Edileceği Konusu.

226-227. İmanımız taatle artar, eksilmesi de hatalarla olur. İman ehli, inanç konusunda farklı üstünlüklere sahiptirler, sen sultanlar veya Rasuller gibi (olabilir) misin?

228-229. İslam milletinden olan günahkâr fâsiğın imanı mutlak reddedilmez. Fakat, fık ve isyanı ölçüsünde imanı eksilmeye devam eder.

230-231-232. "Fâsik ebedi cehennemdedir" diyemeyiz. Bilakis, onun hükmü Allah'a havale edilir, Cenab-ı Hakk'ın nafız(geçerli) meşîeti altındadır: Eğer, dilerse onu affeder, dilerse onu (günahı) miktarı cezalandırır. Eğer, iman üzere ölmüşse,

cehennemden çıkar, cennete girer.

233-234.Kıyamet gününde kitabı sağından arz edilenin hesabı kolay gelir; kim hesabı tartışırsa (kitabı solundan verilirse) cezalandırılır. İşlediği suçu (günahı) helal sayması müstesna, bir mü'mini (şirkin dışında) işlediği günah sebebiyle tekfir edemeyiz.

235-236.Ruh gırtlığa gelmeden önce, temiz Şeriat-ı Ahmediye'de geldiği şekliyle yapılan tövbe kabul edilir.¹⁴ Tövbe etmek isteyenenden tövbe kapıları ne zaman kapanırsa gelince, güneşin batıdan doğmasıylaadır.

11.FASIL

Nebimiz Hz. Muhammed'i ve Risaletini Tebliğ Ettiğini , Allah'ın Bu Dini Bizim İçin Onunla Tamamladığını, Hz. Muhammed'in Nebilerin Sonuncusu ve Bütün Adem Oğullarının Efendisi Olduğunu ve Ondan Sonra Nübüvvet İddiasında Bulunanın Yalancı Olduğunu Bilmek.

237-238.Nebimiz Hz. Muhammed(s.a.v.) Haşim (oğullarındandır). Soyu, hiç şüphe yok ki Hz. İsmail'e(a.s.) dayanmaktadır. Allah onu bize yol gösterici, alemlere rahmet ve hidayet rehberi olarak göndermiştir.

239-240-241-242. Doğumu Mekke-i Mutahhara'da olmuş, hicreti ise,Medine-i Münevvere'ye olmuştur. Kırk yaşına girdikten sonra da kendisine vahy gelmeye başlamış . Sonra, "Ey insanlar ! Şanı yüce olan Rabbe ibadet ediniz ve O'nu birleyiniz." diye (insanları) on sene Rabbinin yoluna davet etmiştir. Vahy gelmeden önce , Hira Mağarası'nda, insanların gözünden uzak Allah'ı zikirle meşgul oluyordu.

243-244.İnsanların Efendisi elli yaşına girdikten sonra, Allah kendi Zat-ı Akdesine , karanlıkta Hz. Muhammed'e İsra (gece yürüyüşü) yaptırmış ve beş vakit namazı ona farz kılmış ve zorunlu tutmuştur.

245-246.Peygamber'in miracı sonuçlandıktan ve üç sene geçtikten sonra , kendisine İslam üzere arkadaşlık eden (sahabi olan) o andaki Müslümanlarla Medine-i Münevvere'ye doğru hicrete izin verilmiştir.

247-248.Hicretten sonra, Peygamber(s.a.v.), nankör inkarcılara ve haktan ayrılanlara yardım edenlere karşı, baş eğerek İslam dinine gelinceye, teslimiyet içerisinde İslama girinceye kadar savaşmakla emredilmiştir.

249-250-251. Risaleti tebliğ ettikten, insanları cehaletten kurtardıktan sonra, Allah din-i İslamı onunla tamamladı ve hak din ortaya çıktı ve kâim oldu Yücelerin Yücesi, her şeyden münezzeh olan Allah, Hz.Muhammed'in canını aldı, cennette en yüksek merteye"Refikü'l Âlâ" 'ya yükseltti.

252-253. Kesin bilgi ve doğrulukla şüphesiz Hz. Muhammed'in(s.a.v.)

¹⁴ Tirmizi, Ebu İsa Muhammed b. İsa b. Sevre, Sünenü't Tirmizi, İstanbul, 1981, c.5, s. 547.

Kur'an'la (bütün insanlara) gönderilmiş Resul olduğuna, Rabbi tarafından kendisine gönderilen ve indirilen her şeyi(Kıtab ve hikmeti insanlara) tebliğ edip ulaştırıldığına şahadet ederim.

254-255. Kendisinden sonra nübüvvet(Nebi olduğunu) iddia eden herkes, iddia ettiği şeyde yalancıdır. Hz. Muhammed(s.a.v.) ittifakla Resullerin sonuncusu ve istisnasız (mutlak manada) yaratıkların en üstünüdür.

12.FASIL

Bu Fasil, Resulullah'tan Sonra Ümmetin En Üstünü Olanları Bilmek, Sahabe-i Kiramı Güzellikleriyle Yadetmek, Onları Kötülükle Yadetmekten ve Aralarında ki İhtilaflardan Uzak Durmakla Alakalıdır.

256-257-258. Resulullah'tan sonra (Ebu Bekr onun) şefkatli halifesi gelir. Ebu Bekr es Sıddık, ümmetin ne güzel lideridir! O, (Sevr) Mağarası'nda (Hz. Muhammed) Mustafa'nın yoldaşdır, arkadaşdır, Muhacir ve Ensarın en saygın ileri gelenidir. O, hidayet yoluna yüz çevirenlere karşı yalnız başına cihadı üstlenendir.

259-260-261. Üstünlükte, (Ebu Bekr es Sıddık'tan sonra) ikinci, şüphesiz hakkı söyleyen, doğruyu konuşan kişidir. Bu vasıflarla, çok zeki, yürekli, güçlü İslam dinine destek veren ve yardım eden , kâfirlere zarar veren , kılıcı kınından çıkaran Eba Hafs Ömer'i kastediyorum. O, şehirlerde geniş çaplı İslami fütühatları yapandır.

262-263-264. (Hz. Ebu Bekr ve Hz. Ömer'den (r. Anhüma) sonra) üstünlükte üçüncü, şüphesiz iki nur sahibi, haya ve edep timsali Hz. Osman'dır (r.a.). O, (Kur'an) ilimlerinin denizi, Kur'an-ı toplayan, kendisinden Rahman'ın meleklerinin utandığı insandır. Kainatın Efendisi (s.a.v.) Rıdvan Bey'atinde Hz. Osman'ın yerine (Mekke'de elçi olarak bulunduğu için) kendi eliyle onun adına biat aldı.

265-266.Üstünlük bakımından dördüncü kişi, Resullerin en hayırlısının amcası oğludur. O vasıfla, yüksek değere sahip olan hak imamı(hz. Ali'yi) kastediyorum. O, doğrulara karşı çıkarak dinden çıkan Haricileri ve fasık, sahtekar(hileci) Rafizileri yok eden kişidir.

267-268.Hz. Ali'nin (r.a.) Hz. Peygamber'in yanındaki konumu, Hz. Harun'un Hz. Musa'nın yanındaki konumu gibidir. Bu yakınlık Nübüvvet konusunda değildir. Art niyetli olmayan kimseye yetecek kadar kafi bilgiyi (daha) önce verdim.

269-270-271-272.Dört Halifeden sonra üstünlük bakımından, aşere-i mübeşşereyi ona tamamlayanlar gelmektedir. Bunlardan sonra da (üstünlük bakımından) artık değerli, güvenilir diğer sahabiler, ve Hz. Muhammed) Mustafa'nın temiz Ehl-i Beyti ve ona tabi olan seçkin önderler gelmektedirler. Bütün bunları ,

kainatın Yaratıcısı, Muhkem Kitabında Feth, Hadid, kıtal , Tevbe, Enfal ¹⁵ ve diğer bazı surelerde en mükemmel özelliklerle övmüştür.

273- 274. Kur'an'da olduğu gibi, (hz. Musa'ya(a.s.) indirilen) Tevrat'ta ve (hz.İsa'ya (a.s.) indirilen) İncil'de de Sahabe-i Kiramın vasıfları tafsilatıyla bilinmektedir.¹⁶ Ayrıca onlar Hz. Muhammed'in(s.a.v.) sünnetinde de bahsedilmişlerdir. Böylece güneş doğar doğmaz âleme yayıldığı gibi, (değişik menkıbeleri ve üstünlükleri) ülkelere yayılıp herkesçe bilinir olmuşlardır.

275-276.Sonra, Allah tarafından takdir edilen bazı fiillerden aralarında cereyan eden olaylar hakkında (ileri-geri yorum yapmaksızın) susmak vaciptir. Onların hepsi, (olaylar hakkında) içtihat yapanlar ve (yaptıkları içtihattan dolayı) sevap kazananlardır. Hatalarını ise, her şeyi karşılıksız veren affeder.

SON SÖZ

Kur'an ve Sünnete Yapışmanın ve İhtilaf Meyanında Kur'an ve Sünnete Muraacaat Etmenin Vacip Oluşu İle İlgilidir; Kur'an ve Sünnete Muhalefet Eden Şey de Reddedilir, Kabul Edilmez.

277-278.Allah'ın kulun amelini kabul etmesinin şartı, o, amelde iki şeyin beraber bir araya gelmeleridir; (birincisi, hatasız) doğruya isabet etmenin, (ikincisi, her şeyin sırf Allah için olduğunu ifade eden) ihlasın beraber bulunmasıdır. O, ihlas yalnız Arşın Rabbine aittir, başkasına değil, isabet ise, (Allah'tan gelen) ve Allah'ın razı olduğu dine uygunluktur.

279-280-281. Kur'an ve sünnete muhalif olan her şey, şüphesiz o reddedilir; (ibadetin fúruat ve muamelat konusunda Sahabe ve onlardan sonra gelenler arasında meydana gelen) her ihtilafın çözümünü için konunun Kur'an ve sünnete havale edilmesi vaciptir. Çünkü, din ancak nakille gelmiştir; önyargıyla (vehm) ve aklın tahmin ve varsayımlarıyla değil...

1-2. Sonra buraya kadar özetledik; nazımda, toplanmasına ihtimam gösterdiğim şeyler tamamlandı. Bu nazma" Süllemü'l vusul ilâ semâ mebâhisi'l usul = Kalam ilminin yüksek bahislerine ulaştıran basamaklar(merdiven) adını verdim.

3-4.Başlangıçta Allah'a hamd ettiğim gibi, bitirmeme karşılık da Allah'a hamd olsun. Allah'tan bütün günahları(mı) affetmesini ve bütün ayıpları örtmesini diliyorum.

5-6. (Hamd ve istiğfardan) sonra, salatü selam sonsuza kadar Resul Muhammed Mustafa'yı, sonra , Allah'ın veli kullarından kendilerine uyulan İmamların önderleri Âlini ve Ashabını da kuşatsın.

¹⁵ Fetih Suresi, 48/1-29; Hadid Suresi, 57/7-10; Muhammed Suresi, 47/2;Haşir Suresi, 59/1-24;Tevbe Suresi, 9/1..... Müşriklere karşı uyarılıyolar ; Enfal Suresi, 8/2,3,4.

¹⁶ Fetih Suresi, 48/29.

7-8. (Salatü Selam) sonsuza kadar , kalemler mürekkeple yazdıkları müddetçe, kesilmeden (onların üzerine) devam etsin. Sonra, (bu metni ve şerhi yazan) istisnasız okuyucuların tümünden duâ istemektedir.

9. Manzumenin cümlelerini sayarak bütün beyitlerin ebced hesabıyla değeri “Y.S.R.” kökünden “yüsrün” kelimesinin harflarına tekabül etmektedir, o da “270” rakamıdır. Yazılış tarihi ise, yine ebced hesabıyla “el Gufranü” kelimesinin harflerinin değerine müsaavidir, o da “1362” dir. (manzumenin içeriğini benden) anla ve bana (salih duâlarla, uygun vakitlerde) duâ et.